

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 8
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Despre Ferie, de d-l D. Stoicescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III: Ministerul de finanțe cu Ecaterina Bogza și alți.*

Curtea de apel din Galați, secțiua vacanțelor: Firma comercială N. R. Vasilescu fii cu firma I. Devos & Bagniet Frères.

Tribunalul județului Muscel: D. Brănescu cu Maria Predoiu.

DESPRE FERIE

Unii reconstitutori înfățișează instituțiile Dreptului vechiu românesc ca stranii, incoherente și fără legătură cu utilitatea. Și totuși aceste instituții nu au putut fi astfel, mai cu seamă într'o ordine de drept ca cea românească veche, în care ele funcționau tocmai pentru că erau expresiunea vieții și utilității sociale. Acea ordine de drept se bază pe tradiție, pe obicei, adică tocmai pe sentimentul general al necesarului și utilului.

Atunci pentru ce acest aspect straniu?

Să fie aceasta din cauza capitalului de cunoștințe prea redus al științei istorice, sau din cauza mentalității modernilor cari au încercat să le studieze?

Este adevărat că omul de azi, cercând să reconstitue ceea ce a fost în viața de altădată, va avea multe îndoeli și nedumeriri, viața care-i palpita împrejur cu atâta putere, nu-l va lăsa să cugete că altfel a fost altădată; iar opera sa de reconstituire, deși pornită cu silință sinceră, se va ridica slabă și informă, mai cu seamă și atunci când totalul cunoștințelor asupra trecutului nu-i va procura adevărul strălucitor prin el însuși.

Iată o instituție a Dreptului vechiu românesc, despre care găsim mențiuni patru secole (XV—

XVIII), dar asupra rostului căreia reconstitutorii și-au împărțit părerile *et adhuc sub iudice lis est: Ferie*.

Numele sub care apare: *zavesku, zavesca, zaveasca* este termenul slavon, menționat de documentele mai vechi și *feriio, fhierio, fhieruia, ferie, farie, hieriia, hărăiea*, este termenul menționat de documentele mai nouă. Acest din urmă nume se găsește întrebuițat de altfel și astăzi, cu însemnare de măsură de capacitate (vadră?) în literatura poporană (A. Viciu, *Colinde*, București, 1914), iar filologii îl derivă: unii dela slavul *vera*, credință; alții dela turcescul *vere*, vereje, credit, învoială, și alții dela românescul *fer*, ferec, înfiez, etc.

D-l A. D. Xenopol, ilustrul istoric (*Istoria Românilor*, vol. VII, pag. 84 și urm., ed. 1896), găsind că principiul cel atât de binefăcător al lucrului judecat eră necunoscut vechei proceduri și o judecată pertractată, chiar înaintea instanței supreme a țării, înaintea Domnului și a Divanului, putea fi reînceptă sub un Domn următor și hotărâtă într'un sens cu totul protivnic de cum fusese întâiașdată, după ce enumără cazuri de judecăți civile și penale, în cari s'au făcut, s'au înouit și s'au reînouit judecățile, conchide că există însă, pentru judecățile civile cel puțin, un mijloc de-a îngreuiă, dacă nu a împiedică, reîncepterea judecăților. Aceasta consta într'un așezământ tot atât de straniu, prin natura lui, ca și prin numele cu care eră desemnat: *hieriia*. D-sa nu menționează termenul *zavesca*. Anume, câștigătorul unei pricini depunea în visteria domnească o sumă de bani determinată de Domn, care depunere avea de efect a împiedică reîncepterea judecății, D-sa

socotește această depunere, pentru socolul XV-lea, o pedeapsă pentru acel ce ar avea să ridice din nou judecata, iar pentru mai târziu, o răsumpărare a siguranței părții câștigătoare, cu putere însă numai în cursul domniei ce primise *feria*. Această părere este adoptată și de d-l I. Konduraki, în studiul *Recherches sur l'ancienne organisation judiciaire des Roumains* (Paris, 1912).

D-l Gh. Ghibănescu (*Din traista cu vorbe*, 1906, la § 53, *Feria*) după ce constată că judecățile nu puteau rămâne definitive, arată că părțile câștigătoare, pentru a închide judecata și a numai da drept celor rămași să redeschidă judecata sub un alt Domn, plăteau o dare anumită visteriei gospod, prin care obligă domnia că procesul s'a înclis definitiv, luând garanție sau legătură că judecata s'a făcut bună și că dar numai e nici un motiv de a reîncepe procesul.

Darea aceasta se numea *feruia* sau *heruia* și pare a fi fost proporțională cu obiectul în litigiu.

D-sale îi este cunoscut termenul *zavesca* (*Arhiva*, 5—6 din 1904 și *Opt urice slavone*, 1904).

D-nii N. Iorga și I. Bogdan, cari au dat o viață nouă studiilor istorice, menționează *feria* cu însemnarea de amendă. Mai notăm că într'un document de pe la 1650, găsit în arhivele Bistriței de d-l N. Iorga (*Bistrița*, I, pag. 88), se găsește menționată *feria* și cu sensul ce voim a stabili în aceste rânduri și cu însemnarea de măsură de capacitate. Într'o reclamație a Dornenilor contra unuia Ion Bălan, pentru o irăsură (încălcarea răzorului proprietății), adresată Birăului din Bistrița, e scris:

«după toate aceste sfăzi și bătăi ce am avut, au venit Ion Bălan la noi în Dorna și ne-am împăcat la casa vătămanului și dinaintea giuraților și dinaintea tot satul și am dat și *heria* vr'o patru cinei *herai* de mic».

În fine, d-l M. Pașcanu, în studiul *Instituții de drept negustoresc, 1400—1650*, pag. 84 și urm. (1908), după ce expune părerile emise asupra *feriei* și încearcă a pătrunde menirea instituției din exemplele ce citează, declară că nici ca mijloc de curmare a proceselor în curs de judecată și nici ca încercare de-a împiedica reînceperea judecăților odată desbătute, nu poate fi considerată *feria*. Ea se depunea numai după ce s'a dovedit că pretențiile uneia din părți erau neîntemeiate și deci procesul fusese câștigat de adversarul ei. Chiar în cazul când procesul se termină prin transacție sau compromis, adică prin recunoașterea de către o parte a drepturilor celeilalte, *feria* nu se depunea decât tocmă după ce una din părți abandonase litigiul, recunoscând de neîntemeiată pretențiunea sa. Niciodată însă *feria* n'a fost cauza stingerii procesului, ci numai efectul terminării lui,

fie prin judecată, fie prin compromis. Și apoi se pare dovedit că, cu toată *feria* depusă, procesul putea fi reînceput între aceleași părți și în aceleași calități, și aceasta nu numai sub Domnul următor celui ce luase *ferie*, dar chiar sub acelaș Domnitor, și d-sa citează câteva cazuri. Astfel, că este cu totul exclusă posibilitatea ca acest așezământ să fi servit de garanție a lucrului judecat. Reconstituirile d-lor Xenopol și Ghibănescu, cad, prin urmare. Care să fi fost menirea acestei instituții? D-l Pașcanu nu ne-o spune.

Să încercăm dar a o face, reținând din discuțiile asupra acestui așezământ următoarele, ca admise de toți: *Feria* constă într'o sumă de bani variabilă — o valoare, care se plătește domniei — fiscului — după judecarea unui proces cu obiect un imobil, de către partea câștigătoare.

Să însemnăm apoi, că cel mai vechiu document, în care așezământul apare pentru d-l Xenopol, este din 1461, dela Ștefan-cel-Mare, și este o traducere — surse — care numește așezământul *legătură*, să reținem că d-l Ghibănescu traduce termenul *zavescu*, *ferie*, *legătură*, și să ne întrebăm între cine se poate face o legătură prin depunerea sumei de bani? Firește, între cel care o dă și cel care o primește, între partea câștigătoare și domnie. Astfel fiind, partea care a pierdut un proces este în afară de această legătură, iar pentru ea, ca terțiu, legătura este *les inter alios acta...*, prin urmare, nu-i poate fi opozabilă și nu poate rămâne obligată să nu reînceapă judecata, când aceasta îi este permis de obiceiul țării și când are motive. Din aceea că domnia, tot conform obiceiului țării, nu putea interzice o nouă judecată, putem deduce și că *feria* nu putea obligă nici domnia la paza lucrului judecat.

Atunci, ce fel de legătură deosebită eră *feria*?

Altădată, cercetând rostul unei instituții vechi, anume întărirea domnească (*Dreptul românesc în secolul XV-lea*, Constanța, 1914), ziceam că în țările române «Domnia atotputernică ținând în mâna ei toate isvoarele de puteri sociale și absorbind pentru dânsa tot ce reprezintă un individ, eră firesc ca și stăpânirea bunurilor de către individ să fie condiționată de un act al domniei. Dacă două persoane puteau contractual să creeze drepturi și obligații una alteia, când obiectul contractului eră transferarea proprietății unui *imobil*, totdeauna dreptul epocii împunea contractului pentru a-l împuternici să aibă efecte *erga omnes*, — întărirea domnească — și conchideam asupra acestei chestiuni că întărirea domnească eră instituția care, în complexul ordinii de drept a epocii, însemnă publicitatea ce o dă actelor, în dreptul modern, transcripția.

Se înțelege că între acte trebuie să cuprindem și judecățile — cărțile de judecată — căci și ele, conform obiceiului, purtau întăritură domnească, neexistând pentru ele publicitatea rezultând din pronunțarea lor în ședințe și transcrierea lor în registre publice ca astăzi.

Pusă în raport cu întăritura domnească, *Feria* capătă un scop. Suma de bani se plătește ca *Ferie*, pentru ca judecata sau transacția asupra proprietății imobilului să capete întăritura domnească, pentru ca prin aceasta să se stabilească stăpânirea părții câștigătoare, prin intermediul domniei.

Cum prin judecată partea câștigătoare nu de bună voie venise înaintea domniei pentru a-și valorifica drepturile față de adversarul său, plătește *feria* pentru a capătă întăritura domnească, pe care n'ar fi avut-o altminteri. Că sumei plătite i se poate zice taxă, în înțelesul de impozit asupra transferării proprietății, sau amendă, adică o pedeapsă asupra celui ce are drepturi asupra imobilului, și care nu fusese diligent să se înfățișeze domniei pentru a obține confirmarea, întăritura domnească, sau dacă am numi-o preț al unei închipuite cumpărări a imobilului dela domnie, socotind că imobilul dovedindu-se a fi cu mai mult drept al părții câștigătoare decât al celeilalte, partea câștigătoare, ca având mai mult drept, eră obligată a plăti domniei un preț pentru cesiunea imobilului; oricum se plătește, scopul eră ca partea câștigătoare să primească întăritura domnească.

Scoatem această concluzie, în ce privește scopul, pentru că întâlnim *feria* plătită numai în cazul când partea câștigătoare nu-și sprijinește pretențiile asupra imobilului pe drepturile sale, ci pe ale autorilor săi.

Iată un exemplu din secolul XV-lea :

Se judecă Ivașcu comisul cu Toma Dumitrescul și Costea Turbure, pentru satele Săsești pe Bârlad și Românești pe Jiravăț, înaintea lui Ștefan-cel-Mare. Ivașcu comisul, invoacă, în sprijinul său, drepturile socrului său Ivan visternicul, nu ale sale, și câștigă. Domnia îi întărește câștigul, dar îi pune obligația să plătească visteriei 100 ruble *zavescu*. De ce? Ivașcu comisul nu căpătase anterior întăritură domnească pentru satele sale, și pentru că socrul nu eră de față să consimtă ca ginerile să stăpânească, legătura s'a făcut prin plata către visterie, fie ca taxă, fie ca amendă, fie făcându-se ca și cum ar fi răscumpărat lucrul chiar atunci dela domnie.

«Iar peste toate acestea noi înșine am pus *zavescă* (herăe, legătură) 100 ruble de argint slugii noastre lui pan Ivașco și copiii lui și la tot neamul lui ca ori și

când și în orice zi și ceasuri ar voi Toma sau Coste sau copiii lor, sau frații lor, sau tot neamul lor să se mai judece sau să și întrebe contra lui Ivașco sau pe copiii lui, sau pe frații lui, sau pe tot neamul, — acesta ne-a plătit nouă mai sus scrisa *zavescă* 100 ruble de argint».

Documentul este din 1459 Dec. 5, dela Ștefan-cel-Mare, text slavon întreg, publicat și tradus de d-l Gh. Ghibănescu, în *Opt urice slavone*, 1904, și precum se vede anterior celui menționat de d-l Xenopol, și nu surse, ci textul original.

El confirmă că Ivașcu comisul nu avea întăritură, și că a plătit *feria*, care atunci purtă numele general *zavescă* (slav. legătură).

Alt exemplu din secolul XVI-lea :

D-l Gh. Ghibănescu, tratând despre *Ferîie* (loc. cit.), aduce ca exemplu judecata din 1592 Aprilie 24. înaintea lui Aron Vodă, dintre Anghelina Șeptilici și jupâneasa lui Dumitru Moviliță, pentru moșia Săvenii, pe Bașau.

Să se observe că și Anghelina aduce în sprijin drepturile bunului său, hatmanul Ghianghea, la cari adaugă jurători și câștigă, iar pentru că stăpânirea ei pe moșie nu avea întăritură domnească, plătește 24 zloți *ferie* (*zavescă*) și Aron Vodă îi întărește stăpânirea.

Și un exemplu din secolul XVII-lea :

D-l M. Pașcanu (loc. cit.), reproduce o carte de judecată a lui Ștefan Tomșa, din 1622 Iunie 28, în care se vede, de asemenea, că partea câștigătoare, Dochița, fata lui Drăghici Uscatul, și cu toți frații ei, cari se judecă cu jupâneasa Boului visternic și ginerile ei, Niculache stolnicul, și toți feciorii lui, plătesc *feria* și li se întărește stăpânirea peste o treime din o treime a satului Nisporești, moștenire dela Drăghici Uscatul.

Pentru această moștenire, d-l M. Pașcanu mai citează și alte judecăți în cari s'au luat *ferie*, dar să se observe bine, în acele judecăți sau obiectul sau părțile erau altele.

Sunt documente cari atestă că se plătește pentru a obține întăritura domnească, pur și simplu, în afară de judecată, de ex., cel reprodus în *Surete* și *Isvoade*, I, 1906, de d-l Ghibănescu : Radu-cel-Frumos, în 1468 Maiu 18, ia *un cal* dela Dâlban și fiii săi, pentru întăritura domnească ce o dă cumpărăturii unei jămătăți a muntelui Andrian, pe preț de 330 aspri, dela Jitian.

Pentru a obține întăritura domnească, pentru ca dreptul părții câștigătoare să poată fi făcut opozabil *erga omnes*, se plătește *feria*. Astfel o privim și par'că exprimăm adevărata ei menire.

D. Stoicescu

Judecător în Medgidia.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA III

Audiența dela 30 Noembrie 1915

Președinta d-lui I. Duca, președinte

Ministerul de finanțe cu Ecaterina Bogza și altu

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — TRANSMISIUNEA BUNURILOR. — PREȚ STIPULAT ÎN ACTE. — CONTESTAȚIE. — ART. 64, LIT. b ȘI ART. 92 L. TIMBRULUI.

Dreptul de contestație al fiscoi, în materie de fixare a taxelor de înregistrare, fiind restrâns numai la cazurile când, în lipsă de preț, baza de percepere ar fi evaluarea pe care părțile sunt ținute de lege să o prevadă în act sau s'o declare în vederea determinării cuantumului taxelor, urmează că fiscoi nu poate contesta veracitatea prețului stipulat într'o vânzare, care nu este o evaluare făcută în acest scop, ci un element esențial al actului juridic.

Prin urmare, tribunalul, judecând în conformitate cu aceste principii, a dat o justă interpretare art. 64 și 92 din legea timbrului și n'a săvârșit nici un exces de putere.

No. 605. — Respins, ca neîntemeiat, recursul făcut de Ministerul de finanțe, contra sentinței tribunalului Roman, No. 28 din 1915, în proces cu Ecaterina Bogza și altul.

S'au ascultat: d-l avocat C. Marinescu, din partea Ministerului, în dezvoltarea motivelor de casare; și intimatul Bogza, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Greșita interpretare și violarea art. 64, lit. b, alin. ultim din legea timbrului dela 1906, greșită aplicație a art. 92 din aceeaș lege și exces de putere, întrucât legea timbrului dă drept Statului de a contesta evaluările făcute de părți în toate actele, chiar și în vânzări, afară de succesiuni, independent de orice fraudă sau rea credință din partea contractanților».

Având în vedere că, din art. 64 legea timbrului, rezultă că taxele de înregistrare datorite fiscoi, la transmisiunea proprietății bunurilor, se calculează sau după prețul stipulat în acte, declarat de părți — în lipsă de acte — orișit la licitație, atunci când transmisiunea proprietății se face prin alte moduri, în care nu intervine preț, ca: succesiuni, donațiuni, schimb, etc.;

Considerând că, dreptul fiscoi de a face contestație în materie de fixarea taxelor de înregistrare, este netăgăduit, în urma legii modificatoare din 24 Februarie 1906; însă acest drept, conform ultimului

alineat adaus prin zisa lege, este restrâns numai la cazurile când, în lipsă de preț, baza de percepere ar fi evaluarea pe care sunt părțile ținute de lege să o prevadă în act sau s'o declare în vederea determinării cuantumului taxelor;

Că, întrucât prețul stipulat într'o vânzare nu constituie o evaluare făcută în acest scop, ci este un element esențial al actului juridic în sine, urmează că legiuitorul, prin termenii «va putea contesta în justiție suma evaluărilor făcute de părți», nu s'a referit la preț, a cărui denaturare în scopul frustrării fiscoi, devine o contravenție prevăzută de art. 92, ci la evaluările trecute în acte, sau declarate de părți, în scopul exclusiv al fixării taxelor de înregistrare, cu excepțiunea, bine înțeles, a succesiunilor, unde fiscoi însuș determină baza de estimație;

Că, în speță, tribunalul, judecând în conformitate cu principiile mai sus expuse, și stabilind că fiscoi nu poate contesta veracitatea prețului stipulat în actele de vânzare, ci numai evaluările, făcute sau declarate de părți, în vederea percepției taxelor de înregistrare, prin aceasta instanța de fond a dat o justă interpretare art. 64 și 92 din legea timbrului, și n'a săvârșit nici un exces de putere;

Că, dar, motivul de casare fiind neîntemeiat, recursul Ministerului de finanțe urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI SECȚIA VACANȚELOR

Audiența dela 13 August 1915

Președinta d-lui N. Dumitrescu, consilier

Firma comercială N. R. Vasilescu fii cu firma I. Devos & Baugnet Frères

SECHESTRU ASIGURĂTOR. — ACȚIUNE PRINCIPALĂ. — ART. 613 PR. CIV.

MORATORIU. — DATORII CONTRACTATE ÎN STRĂINĂTATE. — TERMEN DE PLATĂ. — DACĂ SE POT LUĂ MĂSURI ASIGURĂTOARE. — ART. 613 PR. CIVILĂ. — ART. I DIN LEGEA MĂSURILOR EXCEPȚIONALE DIN 23 DECEMBRIE 1914.

MORATORIU. — ACORDAREA LUI DE TRIBUNAL. — ART. 837 ȘI 842 C. COM.

10 Sechestrul asigurător nefiind decât un accesoriu al acțiunii principale, având de obiect plata datoriei pentru care se cere sechestrul, nu se poate concepe că ar putea să existe sechestrul, fără să aibă la bază o acțiune principală.

20 Întrucât prin art. 1 din legea măsurilor excepționale se interzice în mod expres și categoric de a se intentă vre-o acțiune pentru plata crean-

țelor din străinătate până la expirarea termenului moratoriului acordat de lege, urmează implicat că nu se poate încuviința nici sechestrul asigurător, căci în caz contrariu debitorul ar putea fi constrâns prin această măsură să facă plata creanței spre a putea avea liberul exercițiu al drepturilor sale asupra averii pusă sub sechestrul.

30 Potrivit dispozițiilor art. 837 și 842 cod. com., moratoriul nu se acordă de către creditori, ci de tribunal, care are facultatea de a decide, ținând seama de dorința majorității creditorilor, astfel că moratoriul nefiind rezultatul unui acord intervenit între debitori și creditori, nu se poate susține că moratoriul constituie un act judiciar, de natură a opera o novațiune a creanțelor vechi, și nu poate produce alt efect, decât prelungirea termenului de plată, iar natura creanțelor și raportul juridic dintre părți rămân aceleași cari erau și înainte de acordarea moratoriului.

Curtea,

Asupra apelului făcut de firma comercială N. R. Vasilescu & fiu, din Brăila, în contra jurnalului No. 4972 din 1915 a tribunalului Brăila, secția I.

Ascultând pe avocații părților în concluziunile puse.

Având în vedere că din actele din dosar și din debateri rezultă următoarele:

La 29 Iulie a. e., firma I. Devos et Baugniet Frères, din Anvers, printr-o acțiune introdusă înaintea tribunalului Brăila, secția I, cheamă în judecată pe firma comercială R. N. Vasilescu fii, din Brăila, pentru a fi obligată să-i plătească suma de 72.717 lei și 65 bani, ce-i datorește. Odată cu intentarea acestor acțiuni, firma creditoare, cere a se înființa un sechestrul asigurător pe toată averea firmei debitoare Vasilescu fii, cerere care s'a admis de tribunal, prin jurnalul No. 4972 din 30 Iulie a. e., iar sechestrul încuviințat, s'a efectuat de portăreii de pe lângă zisul tribunal, prin procesele-verbale atașate la dosar;

La 3 August curent, firma N. R. Vasilescu fii, introduce apelul de față în contra jurnalului No. 4972 din 1915, citat mai sus, prin care tinde a se anula sechestrul încuviințat de tribunal, întemeindu-se pe dispozițiile art. 1 din legea specială pentru autorizarea de a se luă măsuri excepționale din 23 Decembrie 1914, prin care, pentru plata datoriilor bănești contractate în țări străine înainte de 10 Decembrie 1914, s'a acordat o amânare de plată pentru patru luni, care, în urmă, a fost prelungită până la 4 Decembrie viitor;

Considerând că, în adevăr, prin art. 1 din legea specială pentru autorizarea de a se luă măsuri excepționale, promulgată la 23 Decembrie 1914, s'a acordat societăților comerciale sau civile, băncilor, comercianților și oricăror altor persoane, o amânare de patru luni de zile pentru plata datoriilor bănești, provenite din orice afaceri contractate în țări străine, înainte de 10 Decembrie 1914, amânare care, în urmă, a fost prelungită până la 4 Decembrie a. e., în care timp nici un protest nu se va putea face, nici o acțiune nu se va putea intenta, nici o declarare în stare de faliment nu se va putea pronunța de către instanțele judecătorești pentru neplata ziselor datorii;

Considerând că, în specie, din actele procesului se stabilește că firma creditoare I. Devos & Baugniet Frères, își are sediul în Anvers; că, datoria pentru care s'a obținut sechestrul asigurător pe averea firmei apelante, a fost contractată în străinătate (în Anvers) și că datoria a fost contractată mai înainte de 10 Martie 1914, așa că, față cu dispozițiile art. 1 din citata lege, firma apelantă urmează să beneficieze de amânarea termenului de plată acordată prin citata lege până la 4 Decembrie a. e.;

Considerând că, în prim loc, firma creditoare a obiectat că, prin art. 1 din legea specială, s'a acordat pur și simplu un termen pentru plata creanțelor din străinătate, fără a se interzice, nici prin acest articol, nici prin alte texte din lege, dreptul creditorilor de a luă măsuri de asigurare, iar din termenii «nici o acțiune nu se va putea intenta», întrebunțați de legiuitor în art. 1, nu se poate trage un argument în favoarea debitorilor, căci cuvântul «intenta» trebuie înțeles «judecà»; după cum aceasta rezultă din art. 2 din aceeaș lege, care zice că acțiunile în contra militarilor în timpul mobilizării nu se pot judecà, etc., însă se pot luă măsuri pur conservatorii, cum popriri, sechestre asigurătoare, etc., și nu e nici o rațiune ca să fie mai puțin favorizați debitorii mobilizați decât ceilalți debitori;

Considerând, în drept, că sechestrul asigurător nefiind decât un accesoriu al acțiunii principale, având de obiect plata datoriei, pentru care se cere sechestrul, nu se poate concepe că ar putea să existe un sechestrul care n'ar avea la bază o acțiune principală;

Considerând că, așa fiind și întrucât prin art. 1 din citata lege, este interzis în mod expres și categoric, de

a se intentă vreo acțiune pentru plata creanțelor din străinătate până la expirarea termenului moratorului acordat de lege, evident că, dacă nu se poate intentă acțiune, nu se poate cere nici înființarea de sechestrul asigurător, căci în caz contrariu debitorul ar putea fi constrâns prin această măsură, să facă plata creanței, spre a putea avea liberul exercițiu al drepturilor sale asupra averii pusă sub sechestrul, sau a fi expus când e un comerciant, ca în cazul de față, ca fiind paralizat în exercițiul comerțului său, să nu poată face față angajamentelor sale, în raport cu creditorii săi interni, așa că l-ar duce la starea de faliment, împotriva spiritului ce a călăuzit pe legiuitor, a cărui intențiune a fost a-i da deplină ocrotire în această privință;

Considerând că, dispozițiunile art. 2 din citata lege, invocat de firma creditoare în sprijinul teoriei sale, n'are absolut nici o legătură cu dispozițiunile art. 1, întrucât art. 2 privește în mod special numai pe militarii chemați sub arme în timp de mobilizare sau de războiu;

Că, dealtfel, din art. 2 se poate trage un argument în defavoarea firmei creditoare, întrucât prin dispozițiunile lui se permite a se intentă acțiuni și a se lua măsuri pur conservatorii, cum popririi, sechestrul asigurătorii, etc., ceea ce dovedește că acolo unde legiuitorul a vroit să încuviințeze a se lua asemenea măsuri, a arătat-o în mod expres, așa că rămâne învederat că, pentru datorile prevăzute în art. 1 n'a încuviințat a se lua asemenea măsuri;

Că, așa fiind, prima obiecțiune ridicată de firma creditoare este neîntemeiată.

În ce privește a doua obiecțiune făcută de firma creditoare, cum că ei nu i se poate aplica dispozițiunile legii excepționale, întrucât firma apelantă, înainte de depunerea zisei legi, se găsea în stare de moratoriu al cărui termen a expirat în urmă, la 26 Iulie a. c., fără ca dânsa să-și îndeplinească obligațiunile impuse prin sentința care i-a acordat moratoriu, așa că acum urmează a se deschide procedura falimentului (moratoriul nefiind decât o fază a falimentului), iar până la darea sentinței tribunalului, dânsa — firma creditoare — este în drept ca să ia măsurile de asigurare, cari, până în ziua de 26 Iulie 1915, se exercitau de comisiunea de supraveghere a creditorilor delegați de tribunal;

Considerând că, prin art. 1 din citata lege, s'a acordat amânarea de plată pentru creanțele din străinătate

tuturor debitorilor, fără nici o excepțiune, cu singura derogatiune în ce privește pe debitorii a căror falimente erau dejă declarate la depunerea legii în privința cărora a rămas a se continua procedura falimentului;

Că, astfel fiind, întrucât apelantul n'a fost declarat în faliment, și această de a doua obiecțiune e nefondată.

În ce privește a 3-a obiecțiune, ce s'a făcut de firma intimată, că firma apelantă nu se mai poate bucura în nici un caz de legea măsurilor excepționale, de oarece cu ocazia prelungirii moratorului din 26 Ianuarie 1915, a convenit ca să plătească și pe creditorii externi, cu ale căror voturi s'a format majoritatea pentru acordarea moratorului, astfel că prin sentința de omologarea acestui moratoriu, s'a format un contract judiciar între firma apelantă și creditorii cari au votat concordatul, prin care cei dântăi s'au obligat ca să plătească și pe creditorii externi, și această obligațiune este perfect valabilă, întrucât nimic nu poate împedece pe un debitor de a-și plăti creditorii săi și a renunța la dreptul ce-i dă legea specială de a amâna plata;

Considerând, după cum rezultă din dispozițiunile art. 837 și 842 c. com., că moratoriul nu se acordă de către creditorii, ci de tribunal, care are facultatea de a decide, ținând numai seamă de dorința majorității creditorilor, așa că el nefiind rezultatul unui acord intervenit între debitori și creditorii, nu se poate susține că constituie un act judiciar, de natură a opera novatiunea creanțelor vechi și nu poate produce alt efect decât prelungirea termenului de plată, iar natura creanțelor și raportul juridic dintre părți, rămân aceleași cari erau și înainte de acordarea moratorului;

Că, așa fiind, și această a treia obiecțiune e nefondată.

În ce privește a patra obiecțiune, ce s'a mai făcut de firma intimată, că legea, prin art. 616 pr. civ., dă dreptul unui creditor ca să ia măsuri de asigurare chiar și pentru creanțele neajunse la termen, în cazul când e pericol ca debitorul să-și ascundă sau risipească averea și, în speță, ne găsim în acest caz, întru cât, din actele prezentate, se constată că există pericol că firma apelantă are să-și ascundă sau să-și risipească averea, iar dacă Curtea nu și-a făcut convingerea despre acest lucru numai din actele prezentate, cere, în subsidiar, a li se admite proba cu martori spre a dovedi, că marfa vândută de firma apelantă lui Isac Solomon valora 150.000 lei, iar nu 97.000 lei, cu cât s'a vândut, și că asociații firmei apelante, N. R. Vasilescu fii, au

declarat la mai multe persoane că vroește a frustra pe creditorii din străinătate și n'are să le plătească nici un ban;

Considerând că, după cum s'a arătat în considerentele de mai sus, prin care s'a respins prima obiecțiune, nu poate să existe un sechestrul asigurator, care n'are la bază o acțiune principală pentru plata datoriei pentru care se cere sechestrul;

Că, așa fiind, și întrucât prin art. 1 din citata lege este interzis în mod expres și categoric de a se intenta vre o acțiune pentru plata creanțelor din străinătate până la expirarea termenului moratoriului acordat de lege, rezultă în mod implicit că li s'a închis cu desăvârșire unor asemenea creditori calea prevăzută de art. 616 combinat cu 613 pr. civ., spre a putea dovedi că debitorul ascunde sau își risipește averea, ceea ce e fără interes, întrucât, chiar când creanța e exigibilă, art. 1 legea excepțională își are aplicarea sa, independent de modul cu a putut deveni exigibilă;

Că, așa fiind, pentru considerentele de mai sus, Curtea urmează a admite apelul, a reformă în totul jurnalul atacat cu apel și a anulă sechestrul asigurator înființat pe averea firmei apelante pe baza zisului jurnal;

Statuând și asupra cheltuelilor de judecată cerute de firma apelantă, Curtea, apreciind, le fixează la suma de 200 lei;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Corneliu Botez, în majoritate, admite apelul.

Semnați: Corneliu Botez, Al. Peretz.

Opiniune

Subsemnatul, deși sunt de părerea onor. majorității pentru a se admite apelul firmei Vasilescu, difer însă de dânsa numai în ceea ce privește chestiunea de drept de a se ști dacă, debitorul care-și înstrăinează averea în scop de a fraudă pe creditorii săi, poate beneficia de dispozițiunile legii excepționale din 23 Decembrie 1914.

În această privință credem că debitorul de rea credință este lipsit de o asemenea favoare, pentru că nu se poate admite că legiuitorul a avut intențiunea, când a edictat asemenea dispozițiuni, să favorizeze și pe debitorii de rea credință, fiindcă o asemenea intențiune din partea sa ar fi imorală.

Dacă însă, din acest punct de vedere, creditorii au

dreptul de a luă măsuri asigurătoare contra debitorului când își înstrăinează avutul său, nu e mai puțin adevărat că ei urmează să dovedească fraudă.

În speță, partea, creditoarea firmă, cere ca să dovedească cu martori cum că apelantul a vândut marfa sub cost, și că s'a lăudat la diferite persoane cum că nu va mai plăti datoriile. Or, chiar în cazul când ar fi dovedite aceste fapte, ele nu pot constitui elementele unei fraude, de vreme ce aceea ce urmă să se dovedească eră faptul acela că vânzarea mărfii depozitată în docuri se făcea în scop de a prejudicia pe creditorii, așa că proba testimonială invocată de intimata firmă devine fără interes. Că, de altminterlea, din desbateri rezultă, lucru care nici nu s'a contestat, cum că firma apelantă a plătit din prețul acelei vânzări suma de 50.000 lei unui creditor gagist, iar din adresa serviciului docurilor rezultă că marfa, departe de a se vinde sub cost, ea a fost vândută cu prețul îndoit.

Semnat, N. Dumitrescu.

Observațiune.— Chestiunea dacă tribunalele po încuviința luarea de măsuri asigurătoare pentru garantarea creanțelor creditorilor din străinătate în urma legii măsurilor excepționale din 23 Decembrie 1914, relativă, între altele, la moratoriul acordat comercianților din țară, față cu creditorii din țări străine, a dat loc la procese frecvente. Tribunalul Ilfov, secția I com., a rezolvit chestiunea în sens negativ (V. hotărîrea din 3 Dec. 1915, în *Dreptul* din 1916, No. 3, pag. 22). Curtea de Galați, prin decizia ce publicăm mai sus, a dat o soluție identică, rezolvând și alte puncte de drept neprevăzute și nejustificate de tribunalul Ilfov, relativ tot la moratoriul extern, care sunt de actualitate și vor interesa pe cititorii *Dreptului*.

Cazul, dacă se pot luă măsuri asigurătoare când există moratoriu, s'a produs și înaintea instanțelor din Franța, unde președintele Monier, dela trib. Senei, a dat o ordonanță, care a făcut mare șomot, în sensul încuviințării măsurilor asigurătoare.

Iată considerentele mai importante ale acestei ordonanțe, pe cari le găsim în noua revistă *Palatul Justiției* (No. 2 din 15 Ianuarie 1916, pag. 3), a cărei apariție o salutăm cu acest prilej, recomandând-o cititorilor noștri:

«Având în vedere că, plata singură este amănată, ca consecință provizorie a decretelor de războiu asupra moratoriului efectelor comerciale, dar această prorogație, care amână numai data plății, n'are alt rezultat decât de a acordă debitorilor termene reînnoite în mod succesiv dela data exigibilității, fără ca totdeodată această favoare, dejă destul de importantă, să poată sustrage pe zișii debitori dela diferitele

măsuri de protecție, pe care dreptul comun, cu privire la creanțele exigibile cu termen de plată, le ține la dispoziția creditorilor tot timpul cât aceste măsuri se vor limita la simple acte de conservare și nu se vor rezolvă în măsuri efective de executare ;

«Având în vedere că, a hotărâri contrariul, ar fi a expune pe creditori la grave pericole și a le impune cea mai prejudiciabilă abstențiune în fața unui debitor, căruia i-ar fi venit o avere mai mult sau mai puțin considerabilă, și care, sigur de neputința creditorului său, ar putea, sub regimul moratorului, așa de nedrept înțeles și aplicat, să recurgă, cu nerușinare, la adăpostul legii, la tot felul de combinațiuni de înșelătorie, pentru a-și ascunde patrimoniul, sau a răpi chiar pe față din gajul creditorilor săi, sau a-l aduce în așa hal că atunci când va veni dreptul comun, acest gaj n'ar mai exista de loc sau ar fi cu îndemânare sustras dela orice urmărire.

S. R.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI MUSCEL

Audiența dela 16 Aprilie 1915

Președinta d-lui N. Jac Constantinescu, președinte

Dumitru Brănescu cu Maria Predoiu

PUTEREA PĂRINTEASCĂ. — MALTRATAREA COPILULUI. — ACȚIUNE ÎN DECĂDERE. — NEADMISIBILITATE. — ART. 384 ȘI 385 C. CIV.

Dacă în Franța maltratarea copilului este pentru părinte o cauză a pierderii puterii părintești, aceasta are loc în temeiul legii din 24 Iulie 1889 pentru protecția copiilor maltratați sau moralmente abandonați; la noi însă, din cauza lipsei unui text formal, o asemenea acțiune este inadmisibilă, și întrucât decăderile sunt de drept strict și nu pot fi întinse fără un text de lege, părintele nu poate pierde puterea părintească decât în cazul art. 268 c. pen., pentru atentat la bunele moravuri, nu și pentru maltratări.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile de față :

Având în vedere petițiunea reclamantului Dumitru Brănescu, din comuna Rucăr, în calitatea de ascendent și tutor al minorului său nepot de fiu, Dumitru Ion Dumitru Brănescu, prin care cere a se vedeă obligată pârâta Maria Predoiu, ca mamă a copilului minor, a i se luă din îngrijirea și educația sa acest copil, pentru maltratări și rea îngrijire și a se încredința în creșterea și îngrijirea reclamantului;

Având în vedere că, în fapt, se constată că fiul reclamantului, azi decedat, din căsătoria sa cu pârâta Maria (prin căsătoria a doua Maria Predoiu) a avut un copil numit Dumitru. Pârâta, mamă legitimă a copilului, recăsătorindu-se a doua oară cu P. Predoiu, fără a cere autorizarea prevăzută de art. 347 c. civil

și pierzând de drept tutela, a fost ales ca tutor reclamantului de astăzi;

Având în vedere că puterea părintească este autoritatea pe care legea o acordă tatălui și mamei asupra persoanei și bunurilor copiilor; această autoritate în timpul căsătoriei se exercită de tată, iar în caz de moarte de mama copilului, care nu poate renunța la ea:

Având în vedere că, prin acțiunea de față, reclamantul tinde a se luă mamei pârâte dreptul de a exercită această autoritate;

Având în vedere că, dacă, potrivit art. 384 și 385 cod. civ., care prevede destituirea din tutelă, chiar tatăl și mama pot fi destituiți din tutelă pentru purtări rele în deobște cunoscute, nu se poate însă susține că prin aceasta ei pierd și dreptul de a se îngriji de copiii lor, acesta fiind un atribut al puterii părintești, care nu se pierde decât prin majoritate, emancipare și decăderea legală prevăzută de art. 268 c. pen. Mama păstrează autoritatea părintească asupra copilului, chiar când tutela nu i-a fost lăsată, și numai administrațiunea bunurilor trece la tutor, consiliul de familie neputând ridica copilul dela mama sa, întrucât tutela nu absoarbe puterea părintească. Ar trebui text formal pentru ca consiliul de familie sau tribunalul să aibă acest drept (Laurent, IV, 356);

Având în vedere că, în caz când părinții ar abuză, maltratând copilul, acesta, printr'un mandatar *ad litem*, ar putea să ceară dela justiție autorizarea a părăsi casa părintească, tatăl sau mama păstrând și în acest caz dreptul de educațiune;

Având în vedere că, dacă în Franța, maltratarea copilului este pentru părinte o cauză a pierderii puterii părintești, acolo există legea din 24 Iulie 1889, pentru protecția copiilor maltratați sau moralmente abandonați; la noi, din cauza unei lacune regretabile, o asemenea acțiune este inadmisibilă, decăderile fiind de drept strict și nu pot fi admise, fără un anume text de lege, părintele neputând pierde puterea părintească decât în cazul art. 268 c. pen., pentru atentat la bunele moravuri, nu și pentru maltratări, ca în speță;

Că, astfel fiind, acțiunea, în speță, este nefundată și urmează a se respinge.

Pentru aseste motive, redactate de d-l președinte, respinge acțiunea.

Semnați: N. Jac Constantinescu, E. Mărculescu.